

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i> – Ion Gheorghe Duca – despre improbabilitatea politică.....	7
<i>Argument despre aceste rânduri</i>	13
Capitolul I. ION GHEORGHE DUCA – patriot și om politic.....	21
Capitolul II. Imagini de oameni politici și de idei politice în opera lui Ion Gheorghe Duca.....	35
Capitolul III. Filosofia politică a lui Ion Gheorghe Duca	55
Capitolul IV. Ion Gheorghe Duca – un eseist strălucit.....	75
Capitolul V. Ion Gheorghe Duca – orator strălucit	97
Capitolul VI. Ion Gheorghe Duca – în slujba țării	143
Capitolul VII. Crimă politică sau asasinat mișelesc – tragicul și timpuriul sfârșit a lui Ion Gheorghe Duca.....	161
<i>În loc de epilog</i>	177
<i>Tragedia liberalilor</i>	179
<i>Bibliografie generală</i>	223

Cuvânt înainte

Ion Gheorghe Duca — despre improbabilitatea politică

Personalitatea lui Ion Gheorghe Duca este covârșitoare și un exemplu pentru generațiile politice care îi urmează. Modestia, dăruirea și sufletul cu care a luptat pentru patria și poporul său sunt pagini veșnice în conștiința noastră.

Născut într-o familie de intelectuali, Duca a devenit un student model și un tânăr politician care a urmat doar calea împlinirii sufletești. Nu l-a interesat niciodată propria înavușire, când a fost șef al cooperativei agricole principalul său scop a fost îmbunătățirea vieții țăranului.

Ion Gh. Duca s-a pus în slujba țăranului și a sprijinit cu pasiune reforma agrară și îmbunătățirea vieții țăranilor. În discursurile sale, în scrierile sale preocuparea majoră a fost îmbunătățirea clasei sociale cele mai defavorizate în istoria noastră, considerată de către I.G. Duca șira spinării economiei române. Tradițiile, istoria și folclorul își au seva în această pătură socială, umilită și îngenuncheată de fiecare regim. El a visat și a reușit în mare parte îmbunătățirea vieții țăranilor. Ion Gh. Duca spunea că trebuie să nu uităm toate acțiunile clasei politice referitoare la această problemă.

„Am crezut că e bine să reamintesc toate aceste fapte, întâi pentru că trăiam într-o epocă în care prea mulți din cei ce n-au contribuit cu nimic la realizarea reformei agrare acuză pe cei ce iau consacrat o viață întreagă de idealism curat și de eforturi hotărâtoare; și, în al doilea rând, fiindcă dificultățile agrare trecătoare de astăzi îndeamnă pe unii să nesocotească cu prea mare ușurință însemnătatea unei reforme care – orice s-ar spune rămâne temelia sănătoasei dezvoltări a României întregite și, în ciuda tuturor feciorilor de bani gata ai democrației române, constituie un titlu nepieritor de glorie pentru conducătorii și pentru partidul ce și-au legat numele de aceste două mari și salvatoare reforme.”

Intellectual erudit, om de o înaltă ținută morală, cu o etică nicomahică rar întâlnită în scena politică română, Duca a subliniat că fiecare om politic trebuie să-și pună în slujba neamului său și a patriei sale toate calitățile și virtuțile.

„Tot ce vreau să spun astăzi este să adaug că mai mult decât oricând de aici înainte, tot cugetul, toată inima, toată inteligența, toate facultățile, toată viața mea sunt în slujba dumneavoastră, în slujba partidului național-liberal, în slujba principiilor sale mântuitoare pentru țară și pentru neam, în slujba Coroanei și, peste toate acestea, în slujba țării.”

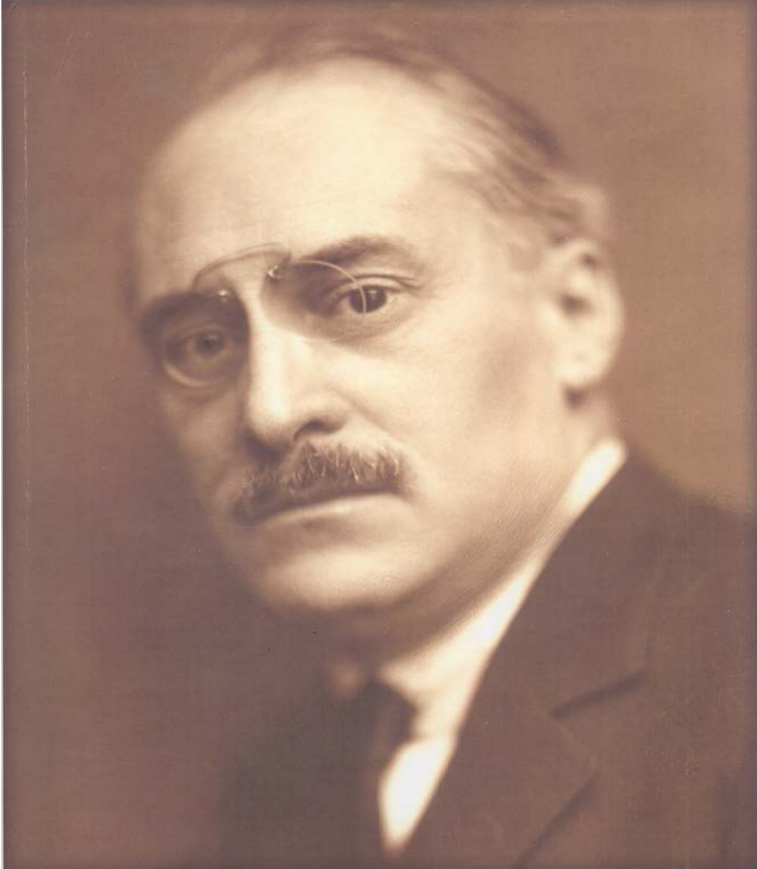
Marele om politic a fost conștient de greutatea oamenilor politici de a realiza opere politice mărețe. Mulți oameni politici greșesc din nepricere, alții din neputință, iar cei mai mulți dintr-un interes personal. Egoismul pentru I.G. Duca nu trebuie să fie prezent în viața politică română. Doctrina liberală este ca un templu sprijinit de

patru coloane: ordinea, democrația, patriotismul și armonia socială. Acest templu nu trebuie înfierat dacă slujitorii acestuia nu duc la bun sfârșit libațiile sau ritualurile sanctuarului. Deseori, I.G. Duca afirma că „nepriceperea slujitorilor nu schimbă splendoarea credinței”.

Pentru urmașii săi politici, I.G. Duca a fost un exemplu de o probitate uriașă. Înfierat de către unii istorici, datorită deciziei de a scoate în afara legii Garda de Fier, acesta a luat această decizie pentru a instaura ordinea și armonia socială. S-a sacrificat pe sine, știind că se expune unui pericol groaznic. Frica de moarte a fost mai mică decât frica de a-și trăda țara și neamul.

Ion Gheorghe Duca este un om politic care a apărut pe scena politică interbelică ca o improbabilitate mare a politicii, un om modest, patriot și neinteresat de înavuțire și parvenire. Duca este un model de sacrificiu uman și politic rar întâlnit în istoria noastră.

Numele său va fi o pată veșnică pe steagul imaculat al monarhiei române.

„[...] eu poate să am foarte multe defecte, dar un lucru nu poate să-mi conteste nimeni, că eu, din punct de vedere politic, am urmat toată viața mea o linie dreaptă”.

M. Ionescu-Quintus

*Poză donată autorilor de Mircea Ionescu-Quintus (1917-2017),
președinte al Partidului Național Liberal
între 28 februarie 1993 și 18 februarie 2001.*

Argument despre aceste rânduri

ION GHEORGHE DUCA, omul care a trăit din plin istoria țării din cele trei decenii ale acestui început de secol, și nu de puține ori implicându-se direct, a știut să vadă, poate ca nimeni altul, cu ochii cugetătorului care frământă idei și pătrunde în adâncul sufletului, legătura între om și fapta sa, la care îl cheamă împrejurările și vremurile, consemnând, cu modestia ce îl caracteriza, acele inegalabile portrete și amintiri, din lectura cărora autorul te face să înțelegi faptul că nu are alt merit în întreaga sa Lucrare, decât acela de a fi „un mare colaborator al unor oameni epocali”. De altfel, în relatările sale din ultimii ani, nu face altceva decât să memoreze trecutul, desprinzându-se prin contemplație de orice violență activă. Numai astfel se poate explica tulburătoarea adâncime a venerației față de personalitățile prezente în opera sa și, totodată, se poate desprinde și imaginea sa ca om incapabil de orice violență și deformare a eului cognitiv, de aici rezultând meritul deosebit al scrierilor rămase de la I.G. Duca – politician și cărturar de elită, autorul portretelor a zugrăvit în opera sa icoane și amintiri, frumoase și impresionante, cu tot omenescul lor, pe care le redă cu o admirabilă iubire de adevăr. Icoane pe care le privești cu drag, pentru că sunt picturi pline de căldură umană și aduceri aminte, pe care citindu-le, le trăiești și tu, pentru că fac parte dintr-un capitol lung și mare de istorie, în care un neam și-a încheat și și-a înfăptuit toate visurile sale naționale.

Cât de tulburătoare ne apar acele cuvinte de la început ale lucrării sale intitulate *Măinile*: „În lunga mea carieră politică mi-a fost dat să cunosc de aproape pe mulți oameni care au jucat un rol însemnat, sau care au exercitat o hotărâtoare influență, asupra destinului României contemporane. Le-am putut aprecia inteligența, admira talentul și pătrunde caracterul; le-am putut constata infinita varietate a temperamentelor și metodelor. Am stat sub vraja farmecului și a spiritului lor; nu mi-au rămas necunoscute nici virtuțile, nici slăbiciunile lor. Dar, totodată, am avut prilejul să le cunosc și... mâinile.

Ce mâini curioase și revelatoare, ce mâini simbolice am văzut!

Pe dinaintea ochilor mei, re apare mereu imaginea lor, sinteză izbitoră și vie a atâtor personalități proeminente.”

Desigur, lectura în continuare a textului e plină de finețe și de o inteligență ieșită din comun, atât a autorului, cât și a celor prezentați; dar nu în aceasta constă meritul lucrării, ci în modul cum transpare, printre rânduri, omul care a scris-o.

Să fii om politic recunoscut ca o mare valoare și să observi pe furiș mâna oamenilor cu care vii în contact, aceasta înseamnă o mare putere de contemplație, o impresionabilitate cu totul deosebită. El nu scria ca să caracterizeze, ci ca să construiască o figură pe care o venerază, ca să-și obiectiveze, într-un cuvânt, entuziasmul – după cum relatea însuși George Călinescu.

Este evident că I.G. Duca avea talent de scriitor – dacă printr-o fericită întâmplare soarta l-ar fi ținut departe de viața politică, în mod categoric el s-ar fi aplecat mai mult asupra trecutului, ar fi lăsat fără îndoială pagini veridice de memorial. Poate o publicare integrală a *Memoriilor* acestui om care a trăit cele mai mari evenimente ale României moderne va scoate la lumină ceea ce nu a fost încă spus. Beneficiul ar fi imens. Un astfel de gând ne-a călăuzit și în această încercare de a scoate la lumina tiparului unele manuscrise încredințate nouă, prin bunăvoința și generozitatea doamnei Maria George Fotino. Firesc, la vederea acestor documente (note de conferințe, articole,

cuvântări, comentarii politice, fotografii și articole din presa vremii) am întrebat de proveniența lor. „Tot ceea ce vedeți aparține arhivei de familie; soțul meu, prof. univ. George Fotino, l-a cunoscut pe I.G. Duca în vremea Primului Război Mondial”, a precizat doamna Maria Fotino.

Dar mai multă exactitate ne oferă paginile din memoriile prof. univ. George Fotino în care relatează: „Venisem de la Craiova la București în acel început de an 1916. Purtam cu mine entuziasmul vârstei, dar mi-a fost dat și să pot lua seama la clocotul și îngrijorarea apăsătoare care stăpânea atunci capitala țării. Locuiam la unchiul meu, prof. astronom Nicolae Coculescu, și dacă spun aceasta este pentru că acolo și atunci l-am cunoscut pe I.G. Duca, pe atunci ministru în guvernul Ion (Ionel) I.C. Brătianu. Atunci, în seara aceea de sfârșit de iunie, în grădina observatorului astronomic, a stat el de vorbă îndelung cu mine. A doua zi m-a chemat la el; am intrat în modesta lui casă din strada Caragiale nr. 29 cu sficiunea pe care o ai întotdeauna când intri pentru întâia oară într-o casă străină. Doar atât mi-a spus I.G. Duca: «Am îndepărtat din această casă pe cei din jurul meu, tocmai ca să nu fie nimeni să-i cunoască pe acei care vin la mine, iar eu atât îți cer: să deschizi ușa acelora care vin la mine». Abia mai târziu am aflat că eu că, de fapt, în acea seară din vara anului 1916, am participat fără să știu la tratativele ce se purtau cu reprezentanții diplomați ai țărilor cu care aveam să încheiem un tratat de alianță...”.

Într-adevăr, pe 4 august, s-a semnat la București Tratatul de Alianță între România, pe de-o parte, și Franța, Marea Britanie, Rusia și Italia, pe de altă parte. Printre condițiile intrării României în război de partea Antantei, se stipula și satisfacerea dezideratului unirii cu România a teritoriilor românești din Austro-Ungaria. Pe 14 august, România declară război Austro-Ungariei. „Acum aveam să aflu – nota George Fotino în memoriile sale – că cei cărora le deschisese ușa erau de fapt când Saint Aulaire, ministrul Franței, când

sir George Barclay, ministrul Marii Britanii, când baronul Carlo Fasciotti, ministrul Italiei sau Poklewsy Koziel, ministrul Rusiei, ori atașatul militar rus colonel Tattarinof.”

Această modalitate discretă de întâlnire a fost aleasă de I.G. Duca „pentru ca vizitele repetate ale acestor reprezentanți diplomatici să nu dea mult de bănuït spionilor Puterilor Centrale care mișunau”. În continuare, memoriile consemnau și alte mici amănunte legate de semnarea Tratatului de alianță; un exemplu: semnarea acestui tratat s-a făcut în casa din strada Țăranilor, care aparținea unuia din frații primului ministru, Ion (Ionel) I.C. Brătianu.

Unele dintre documentele de arhivă ale familiei Fotino au fost publicate prin diverse studii, articole din care ne îngăduim a aminti „Pagini răslețe”. Câteva articole și cuvântări ale lui George Fotino au apărut în 1934 și, în mod simbolic, lucrarea începea cu acea Cuvântare rostită de tânărul student G. Fotino în seara zilei de 22 noiembrie 1918, la Teatrul Național, cu prilejul sărbătoririi regelui Ferdinand și a reginei Maria, reîntorși în capitala eliberată, cuvântare ținută în numele tinerimii universitare, luptătoare în războiul unității noastre naționale.

După ce emoția firească pe care o ai la parcurgerea unor astfel de documente a fost înlăturată, locul ei este luat de responsabilitatea istoricului pentru păstrarea, prețuirea și valorificarea corespunzătoare a acestor mărturii ale istoriei.

Copii ale unora dintre aceste documente vor îmbogăți fondurile Muzeului de Istorie și Arheologie Prahova, spre bucuria generațiilor viitoare, iar altele, cum ar fi fost acele note, însemnări ce au aparținut lui I.G. Duca, au caracter inedit și le oferim cititorilor spre cunoaștere.

„[...] eu poate să am foarte multe defecte, dar un lucru nu poate să-mi conteste nimeni, că eu, din punct de vedere politic, am urmat toată viața mea o linie dreaptă.”

Ion Gheorghe Duca

*Poză donată autorilor de Mircea Ionescu-Quintus (1917-2017),
președinte al Partidului Național Liberal
între 28 februarie 1993 și 18 februarie 2001.*